

WYBÓR MIEJSCA ZBRODNI

Las Szpęgawski został wybrany na miejsce mordy z kilku powodów. Był to olbrzymi i niezamieszany kompleks o powierzchni ponad 7000 ha. W 1939 r. w miejscu zbrodni znajdował się piaszczysty teren powyrębowy, który należał do niemieckiego właściciela ziemskiego Joachima von Paleske. Obszar ten posiadał dogodny dojazd z pobliskich miast: Starogardu, Gniewu, Pelplina i Tczewa. Miejsce egzekucji otaczały gęsto rosnące drzewa. Niemcy strzegli wstępu, aby morderstwa nigdy nie wyszły na jaw.

CHOOSING THE CRIME SCENE

The Szpęgawski Forest was chosen as the murder site for several reasons. It was a huge and uninhabited complex with an area of over 7,000 ha. In 1939, at the place of execution, there was a sandy area which belonged to the German landowner Joachim von Paleske. The area was easily accessible from the nearby cities of Starogard, Gniew, Pelplin and Tczew. The place of execution was surrounded by trees growing densely. The Germans guarded access to it so that the murders would never come to light.

WAHL DES ORTES DES VERBRECHENS

Der Wald von Spengawskén (Szpęgawsk) wurde aus mehreren Gründen zum Mordort ausgewählt. Es war ein riesiges und unbewohntes Gebiet mit einer Fläche von über 7.000 ha. Im Jahre 1939 gab es am Tatort eine sandige Kahlschlagfläche, die dem deutschen Grundbesitzer Joachim von Paleske gehörte. Dieses Gebiet war von den nahegelegenen Städten Preußisch Stargard (heute Starogard Gdański), Mewe (Gniew), Pelplin (Pelplin) und Dirschau (Tczew) leicht erreichbar. Die Hinrichtungsstätte war von dicht wachsenden Bäumen umgeben. Die Deutschen bewachten den Zutritt damit die Morde nie ans Licht kommen.

ZBRODNIA POMORSKA

Eksterminacja Polaków na terenie przedwojennego województwa pomorskiego w 1939 r. była pierwszym, zaplanowanym aktem ludobójstwa podczas II wojny światowej. Akcją kierował Albert Forster, namiestnik Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie. Mordowano w ok. 400 miejscowościach, m.in. w Lesie Szpęgawskim, Lasach Piaśnickich oraz Lasach w pobliżu miejscowości Mniszek i Grupa. Niemcy skupili się na wyeliminowaniu przedstawicieli miejscowych polskich elit, Żydów i osób chorych. Listy proskrypcyjne prawdopodobnie przygotowano jeszcze przed wojną lub krótko po jej rozpoczęciu. Szacuje się, że na Pomorzu Gdańskim Niemcy zamordowali ok. 40 tys. osób.

POMERELIAN CRIME

The extermination of Poles on the area of the pre-war Pomorskie in 1939 was the first planned act of genocide during the Second World War. The campaign was led by Albert Forster, governor of the Reichsgau Danzig-West Prussia. People were murdered in approximately 400 locations, including the Szpęgawski Forest, the Piaśnica Forests and forests around Mniszek and Grupa. The Germans focused on eliminating representatives of local elites, Jews and mentally disabled people. Proprietary lists were probably prepared not long before the war or shortly after it started. The people mentioned there were called "antisocial elements". It is estimated that approximately 40,000 people were murdered by Germans in Pomerelia.

POMMERSCHES VERBRECHEN

Die Ausrottung der Polen in dem Gebiet der Vorkriegs-Woiwodschaft Pommern im Jahr 1939 war der erste geplante Völkermord im Zweiten Weltkrieg. Die Aktion wurde von Albert Forster, Statthalter im Reichsgau Danzig-Westpreußen, geleitet. Die Morde fanden an etwa 400 Orten statt, darunter im Wald von Spengawskén (Szpęgawsk), den Wäldern von Piasnitz (Piaśnica) und den Wäldern unweit der Orte Mischke (Mniszek) und Gruppe (Grupa). Die Deutschen konzentrierten sich auf die Eliminierung von lokalen polnischen Eliten, Juden und Kranken. Die Proskriptionslisten (schwarzen Listen) wurden wahrscheinlich bereits vor dem Krieg oder kurz nach dessen Beginn vorbereitet. Den Schätzungen zufolge, haben die Deutschen in Danziger Pommern (Pommerelen) etwa 40.000 Menschen ermordet.

ORGANIZATORZY MORDÓW

Za zbrodnię odpowiadała III Rzesza oraz podległe jej Wehrmacht, Gestapo, SS, SA, EK 16, Landresgandarmerie. Komandami odpowiedzialnymi za mordy dowodzili funkcjonariusze SS, wchodzący w skład m.in. sztabu Einsatzkommando 16 (specjalnej grupy operacyjnej policji bezpieczeństwa) oraz Selbstschutzu (paramilitarnych organizacji tworzonych przez państwo niemieckie na terenach podbitych, zrzeszających przedstawicieli niemieckiej mniejszości) . Na czele starogardzkich sił „niemieckiej samoobrony” stał Paul Drews. Strukturami powiatowymi kierował Johann von Plehn. Do aktywnych członków należeli Gerhard Wichert i Egon Sievert. W wielu powojennych zeznaniach zostali oni przedstawieni jako zwyrodnialcy.

ORGANIZERS OF THE MURDERS

The Third Reich and its subordinate Wehrmacht, Gestapo, SS, SA, EK 16, Landesgandarmerie were responsible for the crime. The Kommandos responsible for the murders were led by SS officers, who were part of, among others, the Einsatzkommando 16 (special operational group of security police) and the Selbstschutz (paramilitary organizations created by the German state on the conquered areas, bringing together representatives of the German minority). At the forefront of the Starogard forces of "German self-defense" stood Paul Drews. The district structures were managed by Johann von Plehn. Among the active members were Gerhard Wichert and Egon Sievert. In many post-war testimonies, they were depicted as degenerates.

ORGANISATOREN DER MORDE

Verantwortlich für dieses Verbrechen waren das Dritte Reich und die ihm unterstehenden: Wehrmacht, Gestapo, SS, SA, EK 16, Landesgendarmerie. Diese Einheiten wurden von SS-Beamten angeführt, die u.a. dem Stab des Einsatzkommandos 16 (einer speziellen Einsatzgruppe der Sicherheitspolizei) und dem Selbstschutz (vom deutschen Staat in den eroberten Gebieten gebildeten paramilitärischen Organisationen, welche die Vertreter der deutschen Minderheit vereinigten) angehörten. An der Spitze der Kräfte des "deutschen Selbstschutzes" in Preußisch Stargard (Starogard Gdański) stand Paul Drews. Die Kreisstrukturen wurden von Johann von Plehn geleitet. Zu den aktiven Mitgliedern gehörten Gerhard Wichert und Egon Sievert. In vielen Aussagen aus der Nachkriegszeit wurden sie als Entartete beschrieben.

POCZĄTEK SZPĘGAWSKIEGO TERRORU

Nocą z 12 na 13 września 1939 r. na ul. Gdańską w Starogardzie podjechały ciężarówki z uzbrojonymi SS-manami i członkami Selbstschutzu. Z baraków wyprowadzono 12 młodych mężczyzn. Wśród aresztowanych był 19 letni harcerz Józef Grzybek. Obława była odwetem za rzekomą, antyniemiecką działalność. Wywieziono ich do lasu koło Kokoszkowych, rozstrzelano, a ciała pozostawiono nieoprzebane. Wiadomość o tym szybko dotarła do miasta, gdzie zapanowała atmosfera strachu i niepewności.

THE BEGINNING OF THE SZPĘGAWSK TERROR

During the night from 12 to 13 September 1939, trucks with armed SS men and members of the Selbstschutz rode up Gdańska street in Starogard. 12 young men were taken from the barracks. Among those arrested was the 19-year-old scout Józef Grzybek. The raid was a retaliation for alleged anti-German activities. They were taken to the forest near Kokoszkowy, then shot and left unburied. The news quickly reached the city, causing an atmosphere of fear and uncertainty.

DER BEGINN DES TERRORS VON SPENGAWSKEN (SZPĘGAWSK)

In der Nacht vom 12. auf den 13. September 1939 fuhren Lastwagen mit bewaffneten SS-Männern und Selbstschutzmitgliedern in die Danzigerstraße in Preußisch Stargard (Starogard Gdański) ein. Aus den Baracken wurden 12 junge Männer herausgeführt. Unter den Verhafteten war auch der 19-jährige Pfadfinder Józef Grzybek. Die Razzia war eine Vergeltung für angebliche antideutsche Aktivitäten. Sie wurden in den Wald bei Kokoschken (Kokoszkowy) gebracht, erschossen und ihre Leichen liegengelassen. Diese Nachricht erreichte schnell die Stadt, wo nun eine Atmosphäre von Angst und Unsicherheit herrschte.

PRZEBIEG MORDÓW

Przed egzekucją aresztowanych bito i torturowano w więzieniach. Potem ciężarówkami przewożono do Lasu Szpęgawskiego. Ustawionych nad dołem lub leżących w grobie mordowano strzałem w tył głowy. Zabijano też z broni maszynowej, dobijając kolbami karabinów.

THE MURDERS

Before the execution, the arrested were beaten and tortured in prisons. Then, they were transported by truck to the Szpęgawski Forest. Set over the pit or lying in the grave, they were murdered with a shot in the back of the head. Also, machine guns and rifle butts were used to kill.

DER VERLAUF DER MORDE

Vor ihrer Hinrichtung wurden die Inhaftierten in Gefängnissen geschlagen und gefoltert. Dann wurden sie mit Lastwagen in den Wald von Spengawsk (Szpęgawsk) transportiert. An der Grube stehend oder im Grab liegend wurden sie mit einem Schuss in den Hinterkopf getötet. Die Opfer wurden oft auch mit Maschinengewehren erschossen und dann mit Gewehrkolben totgeschlagen.

ZBRODZIA W SZPITALU PSYCHIATRYCZNYM W KOCBOROWIE

Dnia 4 września 1939 r. do szpitala przybył oddział SS-Wachsturmbann „Eimann” pod dowództwem SS-Obersturmführera Karla Braunschweiga, który był odpowiedzialny za Aktion T4 - program III Rzeszy Niemieckiej zakładający wymordowanie „życia niewartego życia”, czyli osób niepełnosprawnych i chorych przebywających w szpitalach. 10 września 1939 r. zamordowano pierwszego pacjenta Augustyna Krzyżę. Zakazano uprzątnięcia ciała, które leżało kilka dni na podłodze. Według Niemców chorzy stanowili „bezwartościowy balast dla społeczeństwa”. Od 22 września 1939 r. do 21 stycznia 1940 r. codziennie wywożono pacjentów do Szpęgawska. Łącznie rozstrzelano 1689 chorych, w tym 75 obywateli innych państw. Od lutego 1940 r. w ramach Aktion T4 pacjentów wywożono do obozów zagłady lub zabijano zastrzykami z luminalem.

CRIME IN THE PSYCHIATRIC HOSPITAL IN KOCBOROWO

On September 04, 1939, SS-Wachsturmbann "Eimann" unit arrived at the hospital under the command of SS-Obersturmführer Karl Braunschweig, responsible for the Aktion T4 – a program of the Third Reich of Germany assuming the murder of "the life of unworthy life", namely the disabled and patients staying in hospitals. The first patient, Augustyn Krzyża, was murdered on September 10, 1939. It was forbidden to take the body away and it was lying on the floor for a few days. According to the Germans, the mentally disabled people were a "worthless ballast for society". From September 22, 1939 to January 21, 1940, patients were taken to Szpęgawsk on a daily basis. In total, 1689 patients were shot, including 75 citizens of other countries. From February 1940, as part of the Aktion T-4, patients were taken to extermination camps or killed with luminal injections.

DAS VERBRECHEN IM PSYCHIATRISCHEN KRANKENHAUS IN KONRADSTEIN (KOCBOROWO)

Am 4. September 1939 traf die Einheit SS-Wachsturmbann „Eimann“ unter dem Kommando von SS-Obersturmführer Karl Braunschweig im Krankenhaus ein. Dieser war für die Aktion T-4 verantwortlich, deren Ziel „die Vernichtung lebensunwerten Lebens“ war (d.h. Menschen mit Behinderungen und Kranke in Krankenhäusern). Am 10. September 1939 wurde der erste Patient, Augustyn Krzyża, ermordet. Es wurde verboten die Leiche, die mehrere Tage auf dem Boden lag, wegzuräumen. Nach Ansicht der Deutschen waren die Kranken "ein wertloser Ballast für die Gesellschaft". Vom 22. September 1939 bis zum 21. Januar 1940 wurden die Patienten täglich nach Spengawsk (Szpęgawsk) transportiert. Insgesamt wurden 1.689 Kranke, darunter 75 Bürger anderer Länder, erschossen. Ab Februar 1940 wurden die Patienten im Rahmen der Aktion T-4 in Vernichtungslager transportiert oder mit Luminal-Injektionen getötet.

ŻYDZI ZAMORDOWANI W LESIE SZPĘGAWSKIM

Na przestrzeni września i października 1939 r. Niemcy przystąpili do mordowania kociewskich Żydów. W przedwojennym województwie pomorskim stanowili oni zaledwie 2 proc. mieszkańców. W Starogardzie mieszkało ich przed wojną około 143. Wielu, z nastaniem wrześniowych walk, opuściło Kociewie. Prawdopodobnie dnia 19 października 1939 r. władze okupacyjne wezwały pozostałych Żydów do magistratu pod pozorem omówienia zagadnień związanych z obroną przeciwlotniczą. Przybyłych przeprowadzono do pobliskiej synagogi, bestialsko pobito, a następnie, prawdopodobnie, wywieziono do Lasu Szpęgawskiego, gdzie dokonano mordu. Istnieje również inna wersja tej zbrodni, wedle której Żydzi zostali rozstrzelani w bożnicy, a ich ciała wywieziono do Szpęgawsk.

JEWS MURDERED IN THE SZPĘGAWSKI FOREST

Throughout September and October 1939, the Germans took to murdering Jews from Kociewie. In the pre-war Pomorskie they constituted only 2 percent of the population. Before the war, about 143 of them lived in Starogard. Many, with the advent of the September fights, left Kociewie. Most probably, on October 19, 1939, the occupation authorities called the remaining Jews to the magistrate under the pretense of discussing issues related to anti-aircraft defense. Those arrived were taken to the nearby synagogue, brutally beaten and then they were probably deported to the Szpęgawski Forest where murders were carried out. There is also another version of the crime according to which the Jews were shot in the synagogue and then their bodies were taken to Szpęgawsk.

DIE IM WALD VON SPENGAWSKEN (SZPĘGAWSK) ERMORDETEN JUDEN

Im September und Oktober 1939 begannen die Deutschen die Juden aus der Region Kociewie zu morden. In der Vorkriegs-Woiwodschaft Pommern machten sie knapp 2% der Bevölkerung aus. In Starogard lebten vor dem Krieg etwa 143 Juden, von denen viele zu Beginn der Septemberkämpfe Kociewie verließen. Unter dem Vorwand, Fragen der Flugabwehr zu besprechen, riefen die Besatzungsbehörden die verbliebenen Juden wahrscheinlich am 19. Oktober 1939 auf, sich im Magistrat zu melden. Dort angekommen wurden sie in die nahegelegene Synagoge geführt, wo man sie bestialisch zusammengeschlagen hat. Vermutlich wurden sie anschließend in den Wald von Spengawskén (Szpęgawsk) gebracht und dort ermordet. Es gibt auch eine andere Version des Verbrechens, die besagt, dass die Juden in der Synagoge erschossen und ihre Leichen dann nach Spengawskén (Szpęgawsk) gebracht wurden.

STRATY DUCHOWIEŃSTWA

Straszny los spotkał polskie duchowieństwo z powiatów starogardzkiego i tczewskiego. Ówczesna diecezja chełmińska straciła około połowę kapłanów. Księży przewożono do więzień i poddawano torturom. Duchowieństwo w sposób szczególny wpływało na kształtowanie tożsamości narodowej Polaków, dlatego też traktowano ich ze szczególnym okrucieństwem.

Jednym z aresztowanych był ks. Reginald Krzyżanowski z Sumina. Członkowie Selbstschutzu wybili mu zęby, przemocą wlewali wódkę do ust, kazali rozebrać się do naga i chodzić na kolanach. Księdzu Józefowi Kuchenbeckerowi z Bobowa oprawcy wycięli nożem swastykę na czole.

LOSSES IN THE CLERGY

A terrible fate was met by the Polish clergy from the Starogard and Tczew districts. The Chełmno diocese lost about half its priests. They were transported to prisons and subjected to torture. The clergy had a special influence on shaping the national identity of Poles, which is why they were treated with particular cruelty. One of the arrested was father Reginald Krzyżanowski from Sumin. Members of the Selbstschutz knocked his teeth out, poured vodka violently into his mouth, ordered him to strip naked and walk on his knees. Father Józef Kuchenbecker from Bobowo had a swastika cut by the executioners with a knife on his forehead.

VERLUSTE UNTER DEM KLERUS

Ein schreckliches Schicksal traf die polnischen Geistlichen aus den Kreisen Preußisch Stargard (Starogard Gdański) und Dirschau (Tczew). Die damalige Diözese Kulm (Chełmno) verlor etwa die Hälfte ihrer Priester. Sie wurden in Gefängnisse gebracht und dort gefoltert. Der Klerus hatte einen besonderen Einfluss auf die Gestaltung der nationalen Identität der Polen, daher wurden sie mit besonderer Grausamkeit behandelt. Einer der Verhafteten war Pfr. Reginald Krzyżanowski aus Summin (Sumin). Mitglieder des Selbstschutzes schlugen ihm die Zähne aus, schütteten ihm mit Gewalt Wodka in den Mund, und befahlen ihm, sich nackt auszuziehen und auf den Knien zu gehen. Dem Priester Józef Kuchenbecker aus Bobau (Bobowo) haben die Folterer mit einem Messer ein Hakenkreuz auf die Stirn geritzt.

NAUCZYCIELE ZAMORDOWANI W SZPĘGAWSKU

W październiku 1939 r. rozpoczęła się akcja aresztowań nauczycieli. Osadzano ich w dawnym przedsiębiorstwie tzw. Wytwórni w Skórczu oraz starogardzkim więzieniu. Według zeznań Alfonsa Kuklinga nauczycieli więziono w przepełnionych, nieogrzewanych celach, w fatalnych warunkach sanitarnych, bito, poniżano, głodzono. Do największej egzekucji doszło 20 października 1939 r. Rozstrzelano wówczas 43 nauczycieli. W czasie wojny, na Kociewiu, zginęło ponad 200 pedagogów z tego ok. 100 w Lesie Szpęgawskim.

TEACHERS MURDERED IN SZPĘGAWSK

In October 1939, the arrest of teachers began. They were imprisoned in a former enterprise called Wytwórnia in Skórcz and in the Starogard prison. According to Alfons Kuling's testimonies, teachers were imprisoned in overcrowded, unheated cells, in terrible sanitary conditions, they were beaten, humiliated and starved. The largest execution took place on October 20, 1939. 43 teachers were shot then. During the war, more than 200 pedagogues died in Kociewie, whereas approximately 100 of them were shot in the Szpęgawski Forest.

DIE IN SPENGAWSKEN (SZPĘGAWSK) ERMORDETEN LEHRER

Im Oktober 1939 begannen Verhaftungen von Lehrern. Sie wurden im ehemaligen Unternehmen, sog. Wytwórnia (deutsch Herstellungsbetrieb) in Skurz (Skórcz) und im Gefängnis in Preußisch Stargard (Starogard Gdański) eingesperrt. Nach Alfons Kulings Aussagen wurden Lehrer in überfüllten, unbeheizten Zellen, unter furchtbaren sanitären Bedingungen gefangen gehalten. Die Lehrer wurden geschlagen, gedemütigt und mit Essensentzug bestraft. Die größte Hinrichtung fand am 20. Oktober 1939 statt. 43 Lehrer wurden an jenem Tag erschossen. Während des Krieges wurden in der Region Kociewie mehr als 200 Pädagogen getötet, davon etwa 100 im Wald von Spengawsken (Szpęgawsk).

WARUNKI W WIĘZIENIACH I OBOZACH PRZETRZYMYWANIA

Przed egzekucjami ofiary więziono w gniewskim zamku, tczewskich koszarach, dawnym skórczewskim przedsiębiorstwie tzw. Wytwórni, starogardzkich więzieniu i baszcie czy pelplińskim Seminarium Duchownym. Więźniów torturowano, zmuszano do pracy fizycznej, znęcano się nad nimi psychicznie i fizycznie. Były więzień Walerian Blank zeznał po wojnie: „Zostałem aresztowany 1 listopada 1939 r. [...] do 11 listopada 1939 r. W tym czasie miałem możliwość widzieć bicie i mordowanie przez gestapo. Mordowali systemem poprzez strzelanie i wieszanie na własnych szalikach, a kobiety przed tym były gwałcone. [...] W nocy [więźniowie] byli wywożeni do zakopywania”.

CONDITIONS IN PRISONS AND DETENTION CAMPS

Before the executions, the victims were imprisoned in the Gniew castle, Tczew barracks, the former Skórcz enterprise called Wytwórnia, the Starogard prison and tower or the Pelplin Seminary. The prisoners were tortured and forced to physical work, they were physically and mentally harrassed. As the former prisoner Walerian Blank testified after the war: "I was arrested on November 01, 1939. [...] until November 11, 1939. At that time, I had the opportunity to see people being beaten and murdered by the Gestapo. Their system was to shoot and hang people on their own scarves, and women were raped before that. [...] During the night [the prisoners] were taken for burials."

BEDINGUNGEN IN GEFÄNGNISSEN UND HAFTLAGERN

Vor den Hinrichtungen wurden die Opfer auf der Burg Mewe (Gniew), in der Kaserne in Dirschau (Tczew), im ehemaligen Unternehmen, sog. Wytwórnia (deutsch Herstellungsbetrieb) in Skurz (Skórcz), im Gefängnis und in der Bastei in Preußisch Stargard (Starogard Gdański) oder im Seminar in Pelplin (Pelplin) gefangen gehalten. Die Gefangenen wurden gefoltert und zu körperlicher Arbeit gezwungen. Sie wurden psychisch und physisch misshandelt. Der ehemalige Gefangene Walerian Blank sagte nach dem Krieg aus: "Ich wurde am 1. November 1939 verhaftet [...] bis zum 11. November 1939. In dieser Zeit hatte ich die Gelegenheit zu sehen, wie die Gestapo geschlagen und getötet hat. Sie mordeten nach einem System, durch Erschießen und Erhängen an eigenen Schals, und Frauen wurden vorher vergewaltigt. [...]. Nachts wurden [die Gefangenen] weggebracht, um begraben zu werden."

BILANS ZBRODNI

Las Szpęgawski był miejscem straceń ludności z powiatów: starogardzkiego, gniewskiego, tczewskiego, świeckiego oraz częściowo kościerskiego i bytowskiego. Zginęły też setki osób z innych części kraju. Do dziś nie udało się ustalić ostatecznej liczby ofiar oraz ich personaliów. Pod koniec 1944 r., Niemcy, zacierając ślady zbrodni, spalili większość zwłok. W Lesie Szpęgawskim mogło zginąć nawet 7 tys. osób, z czego ustalonych zostało około 2400 nazwisk. Na terenie cmentarza znajdują się 32 zbiorowe mogiły w jednym kompleksie oraz 7 mogił oddalonych o 500-1000 m.

THE BALANCE OF THE CRIME

The Szpęgawski Forest was the execution site for the population from the districts of Starogard, Gniew, Tczew, Świecie and partly Kościerzyna and Bytów. Hundreds of people from other parts of the country also died. The final number of victims or their personal details have not been established until this day. At the end of 1944, the Germans, obliterating the crime, burned most of the corpses. In the Szpęgawski Forest, as many as 7,000 people could have died, approximately 2400 names were established. In the cemetery there are 32 mass graves in one complex and 7 graves 500-1000 m away.

BILANZ DER VERBRECHEN

Im Wald von Spengawskén (Szpęgawsk) wurden Menschen aus folgenden Kreisen hingerichtet: Preußisch Stargard (Starogard Gdański), Mewe (Gniew), Dirschau (Tczew), Schwetz (Świecie) sowie aus Teilen von Berent (Kościerzyna) und Bütow (Bytów). Es wurden auch hunderte von Menschen aus anderen Teilen des Landes umgebracht. Bis heute war es nicht möglich die endgültige Anzahl der Opfer und ihre persönlichen Daten zu ermitteln. Gegen Ende 1944 verbrannten die Deutschen die meisten Leichen, um die Spuren des Verbrechens zu verwischen. Es ist durchaus möglich, dass im Wald von Spengawskén (Szpęgawsk) bis zu 7.000 Menschen umgekommen sind, wobei man die Identität von etwa 2.400 Personen festlegen konnte. Auf dem Friedhof befinden sich 32 Massengräber in einem Komplex angeordnet, sowie 7 weitere Gräber, die etwa 500-1000m entfernt sind.

SZPĘGAWSK OBECNIE

Dnia 24 kwietnia 1954 r. odsłonięto pomnik ku czci pomordowanych. Co roku, w trzecią niedzielę września, odbywają się tam uroczystości rocznicowe. Biorą w nich udział rodziny pomordowanych, delegacje samorządów, instytucji i szkół oraz mieszkańcy Pomorza Gdańskiego. W 80-tą rocznicę dokonanych zbrodni odsłonięto monument ku czci pomordowanych. Kompozycja monumentu odwołuje się do motywu lasu, w którym ścięte pnie, symbolizują przerwane życie. Na pniach wypisano około 2400 nazwisk ofiar zbrodni. Jeden pień jest zadedykowany ofiarom nieznanym. Niech pamięć o Lesie Szpęgawskim trwa na zawsze.

SZPĘGAWSK NOW

On April 24, 1954, a monument in honor of the murdered was unveiled. Every year, on the third Sunday of September, anniversary celebrations take place there. Families of the murdered, delegations of local governments, institutions and schools as well as inhabitants of Pomerelia take part in them. On the 80th anniversary of the crimes committed here, a monument in honor of the murdered was unveiled. The composition of the monument refers to the forest theme, in which interrupted life is symbolized by felled tree trunks. Approximately 2,400 names of the victims of the crime were written on the trunks. One trunk is dedicated to the unknown victims. May the memory of the Szpęgawski Forest last forever!

SPENGAWSKEN (SZPĘGAWSK) HEUTE

Am 24. April 1954 wurde ein Denkmal zu Ehren der Ermordeten enthüllt. Jedes Jahr, am dritten Sonntag im September, finden dort Jubiläumsfeiern statt. An den Feiern nehmen die Familien der Ermordeten, Delegationen von Kommunalverwaltungen, Institutionen und Schulen sowie die Bevölkerung aus Danziger Pommern teil. Am 80. Jahrestag der begangenen Verbrechen wurde ein Denkmal zum Gedenken an die Ermordeten enthüllt. Die Komposition des Denkmals stellt einen Wald dar, in dem abgeholzte Stämme das unterbrochene Leben symbolisieren. Etwa 2.400 Namen der Opfer des Verbrechens wurden auf die Stämme geschrieben. Ein Stamm ist den unbekannten Opfern gewidmet. Die Erinnerung an den Wald von Spengawsk (Szpęgawsk) soll für immer lebendig bleiben.